

Handledarutbildning inom Vård- och omsorgscollege

Studiehandledning

Kapitel 2

Studiehandledning steg 1

Allmän information om Vård- och omsorgscollege handledarutbildning

Handledarutbildningen ges i tre steg:

- Steg 1¹ ger deltagarna möjlighet att arbeta som handledare för elever på reguljär utbildning (APL), praktikanter samt nyanställda
- Steg 2² ger deltagarna möjlighet att arbeta som valideringshandledare, lärlingshandledare och handledare för Yrkehögskolestuderande (YH)
- Steg 3 ger deltagarna möjlighet att arbeta som handledare för handledare (steg 1 och steg 2)

Steg 1-2 genomförs till största delen av vård- och omsorgslärare som utbildare. Steg 3 genomförs till största delen av utbildare från arbetslivet med akademisk utbildning inom relevant yrkesområde.

Utbildningen innehåller obligatoriska moment, enligt Vård-och omsorgscollege nationella riktlinjer. Handledarutbildningen steg 1-3 ska genomsyras av kunskap om och redskap för att kunna hantera de sju diskrimineringsgrunderna (kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, sexuell läggning, funktionsnedsättning, religion eller annan trosuppfattning och ålder).

Tillsammans motsvarar steg 1 och steg 2 "Vårdpedagogik och handledning" 100 poäng, som kan ingå som programfördjupning på Vård- och omsorgsprogrammet. Detta förutsätter en gemensam samhandling mellan utbildning och arbetsliv. Steg 1 och steg 2 kan läsas sammanhängande eller var för sig³. Förkunskaper inför steg 1 respektive steg 2 är Skolverkets webbutbildningar för handledare.

Innehållet i utbildningen steg 3, är valt utifrån omvärldsanalys och riktade frågor till anställda inom Vård- och omsorgscollege samt de som har uppdrag motsvarande steg 3-handledare. Kurslitteraturen är vald utifrån adekvat innehåll, relevans för utbildningen och verksamheterna samt utgiven i närtid. Genomgången steg 3 leder till nationellt intyg.

Syfte och mål

Att stärka en likvärdig handledarutbildning för regionala och lokala Vård- och omsorgscollege samt stärka samverkan och samhandling mellan arbetslivet, utbildning och fackliga organisationer.

Utbildningsmaterialet är tänkt att fungera som ett stöd och en modell för utbildningarna. Detta för att skapa en likvärdig utbildning. Mervärdet i handledarutbildningen blir en starkare koppling till arbetsliv och utbildning.

Denna studiehandledning vänder sig till dig som deltar i handledarutbildningens steg 1 inom Vård- och omsorgscollege.

1 - 2 Steg 1 och steg 2 kan läsas sammanhängande eller var för sig.

3 Genomgången kurs, Steg 1 och steg 2, kan leda till intyg alternativt delbetyg-betyg i kursen "Vårdpedagogik och handledning".

Urvalsgrunder

Engagerade medarbetare med formell utbildning och erfarenhet inom relevant yrkesområde, rekommenderad av den egna organisationen.

Förkunskaper

Deltagare bör ha genomgått Skolverkets webbaserade handledarutbildning, modul 1-4, inför påbörjande av steg 1. aplhandledare.skolverket.se

Kursen/utbildningen ger deltagarna förutsättningar att utveckla följande

- Kunskap om Vård – och omsorgscollege
- Kunskap om yrkesintroduktionsanställningar
- Kunskaper om vad som påverkar relationer mellan patienter, brukare och personal
- Kunskaper om handledning och dess kunskapsutvecklande process inom vård och omsorg
- Kunskap om relevanta begrepp och teorier⁴
- Förmåga att planera och genomföra uppgifter inom området⁵
- Förmåga att kommunicera med andra utifrån deras förutsättningar samt att uppfatta och tolka vilka behov patienter och brukare, närstående och personal har
- Förmåga att utvärdera och dokumentera sitt arbete och resultat⁶

Undervisningen i kursen ska behandla följande centrala innehåll

- Hur samtalssituationer påverkas av patienter, brukare, vård och omsorgspersonal och omgivningen
- Kunskap och kompetens inom vård och omsorg⁷
- Handledningsprocessens olika delar; inventering, planering, genomförande och utvärdering⁸
- Rollen som pedagog och handledare⁹
- Innebörden av olika begrepp och teorier inom området pedagogik, kommunikation, handledning och samtalsmetodik. Olika former av handledning¹⁰
- Pedagogiska metoder vid handledning¹¹
- Handledningsuppgifter t.ex. hjälp vid motivationsarbete¹²
- Lärande och bedömningssamtal¹³
- Kommunikationens betydelse för mötet mellan patienter brukare och personal

4 - 13 Påbörjas i steg 1 och avslutas i steg 2

Kurslitteratur

Blohm Agneta och Sparre Hannu, *Vårdpedagogik och handledning*, Sanoma utbildning, 2012

Johansson Rune och Skärgren Lars, *Vårdpedagogik och handledning*, Liber 2014

- Diskrimineringslagen: www.notisum.se
- Nationell struktur för handledarutbildning VO-College: www.vo-college.se
- Om Vård- och omsorgsprogrammet: www.skolverket.se
- Om Barn- och fritidsprogrammet: www.skolverket.se
- Skolverkets skrift om Arbetsplatsförlagt lärande "Lathund för APL": www.skolverket.se
- Vård- och omsorgscollege: www.vo-college.se

Litteraturtips

- Barth Tom och Näsholm Christina, *Motiverande samtal*: Studentlitteratur, 2006
- Bie, Kristin, *Reflektionshandboken för pedagoger*: Gleerups, 2014
- Rosenberg Marshall B, *Nonviolent communication*: Friare Liv, 2014
- Handledarstöd YA, 2015, ya-delegationen.se/handledarstod/

Upplägg

Tidsåtgång 2-3 dagar. Undervisningen sker till exempel genom föreläsningar, gruppövningar, rollspel, individuella inlämningsuppgifter och studiebesök.

Intyg och betyg

Handledarutbildning steg 1 och steg 2 kan leda till intyg efter genomgången kurs alternativt delbetyg/betyg på examinerade moment ur det centrala innehållet. Intyg alternativt betyg förutsätter att deltagaren aktivt genomfört samtliga utbildningstillfällen och uppgifter.

Betyg i kursen "Vårdpedagogik och handledning" ska sättas när kursen är avslutad. Den eller de lärare som ansvarar för undervisningen vid betygssättningstillfället ska besluta om betyget. Rektor för aktuell utbildningsanordnare ansvarar.

Deltagarens kunskaper ska prövas mot hela betygsskalan vid varje betygssättning. Det betyder att högsta betyg ska vara möjligt att få redan i delbetyget.

Intyg undertecknas av lokal ordförande alternativt regional samordnare inom Vård- och omsorgscollege.

Påbörjade och avslutade moment i steg 1:

- Kunskaper om vad som påverkar relationen mellan patienter, brukare och personal
- Förmåga att kommunicera med andra utifrån deras förutsättningar samt att uppfatta och tolka vilka behov patienter, brukare, närstående och personal har

Påbörjade moment i steg 1 som avslutas i steg 2:

- Kunskap om relevanta begrepp och teorier
- Kunskaper om handledning och dess kunskapsutvecklande process inom vård och omsorg
- Förmåga att planera och genomföra uppgifter inom området
- Förmåga att utvärdera och dokumentera sitt arbete och resultat

Påbörjade och avslutade moment i steg 2:

- Kunskap om kvalitetsarbetets betydelse inom vård och omsorg

Utvärdering

Genomförs efter avslutad kurs

Kapitel 2.1

Innehåll och genomförande

Om Vård- och omsorgscollege

Syfte och mål

Att få kunskap om VO-College.

Utgå från:

Informationsmaterial Nationellt: www.vo-college.se

Om Vård- och omsorgscollege, riktlinjer och styrdokument (bildspel, folder, organisation)

Nyckelord: samverkan, samhandling, partsgemensamt, kvalitetskriterier, diplom, riktlinjer, styrdokument, handledarutbildning, validering, certifiering

Rollen som handledare och pedagog

Syfte och mål

Att du som deltagare förstår innebörden av din roll som handledare

Utgå från:

Kurslitteraturen om rollen som handledare och pedagog samt deltagarnas egna erfarenheter.

Nyckelord: empati, känslor, självinsikt, självrespekt, tillit, privat, personlig, professionell, självreflektion, identitet, yrkesidentitet

Kommunikation, reflektion och konflikthantering

Syfte och mål

Att du som deltagare ska få förståelse och insikt om kommunikationens betydelse, redskap för samtal och konflikthantering.

Utgå från:

Kurslitteraturens begrepp och teorier om kommunikation, konflikthantering och möten.

Nyckelord: envägs-, tvåvägskommunikation, giraffspråk (nonviolent communication), motiverande samtal, feedback, reflekterande förhållningssätt (Gibb's), lyssna reflektivt, lösningsfokuserat förhållningssätt, det svåra samtalet, jag- och du- budskap, frigörande samtal, blockerande samtal, trepartssamtal, kulturmöten, självkänedom, konfliktstil, konfliktmönster

Handledning, handledningsprocess och kunskapsutveckling

Nyckelord: Handledningsprocess, lärande, kunskap, kompetens, pedagogik, former av handledning, empati, yrkesinriktad handledning, yrkessocialisation, lärling, validand, YH-student, språkets betydelse för lärande

Syfte och mål

Att förstå handledningsprocessens delar, praktisk tillämpning samt ge förståelse för kunskapsutveckling.

Utgå från:

Kurslitteraturen om handledning och kunskap/kompetens

Gymnasieutbildningar och yrkesintroduktionsanställningar (YA)

Syfte och mål

Att ge kunskap om utbildningarnas innehåll och utformning samt YA-anställningar.

Utgå från:

Skolverkets examensmål och programstruktur: Barn- och fritidsprogrammet och Vård- och omsorgsprogrammet

Utgå från Skolverkets examensmål och programstruktur: Hälsa, vård och omsorg (gymnasiesärskola) Examensmål Hälsa, vård och omsorg: www.skolverket.se

Programstruktur Hälsa, vård och omsorg som pdf

Utgå från Skolverkets vuxenutbildningsförordning: VUX12

Utgå från Skolverkets vuxenutbildningsförordning, särskilda utbildning för vuxna: VUX12

Utgå från YA-avtalen. Informationsmaterial finns på VO-College nationella hemsida: www.vo-college.se

Bedömning och utvärdering

Nyckelord: halvtidsbedömning, slutbedömning, utvärdering, examensmål, kursmål, yrkesintroduktionsanställning, utbildningsplan, introduktionsrutiner, checklista

Syfte och mål

Att ge ökad förståelse och beredskap för utvärdering, uppföljning och bedömning i handledning.

Utgå från:

Kurslitteraturen om bedömning och utvärdering samt Skolverkets webutbildning APL-handledare, modul fyra: Följa upp och återkoppla.